

Lp.

SA Poliitikauuringute Keskuse PRAXIS projekti “Kaasamine ja konsulteerimine otsusetegemise protsessis – uurimus, analüüs ja soovitusel” raames viiakse läbi küsitlus kõigi ministeeriumite osakondade juhatajate seas, et kaardistada ja analüüsida täna Eestis kasutatavaid huvirühmade kaasamise protseduure ja väljakujunenud põhimõtteid.

Käesolev ankeetküsimustik on üks osa suuremast uuringust, mis keskendub täna poliitikakujundamise ja õigusloome protsessis väljakujunenud ühiskonna erinevate gruppide kaasamispraktikate kaardistamisele ja analüüsile. Projekti lõppeesmärgiks on teha ettepanekud valitsuse ja parlamendi tasandil toimuvate kaasamisprotseduuride ühtlustamiseks, tõhustamiseks ja lihtsustamiseks ning ühtsete kaasamis põhimõtete sõnastamiseks (nn. kaasamise hea tava). Uuritakse, millised on huvirühmadega (nt. mittetulundusühendused, äriettevõtete esindusorganisatsioonid, äriettevõtted jms.) konsulteerimise ja nende osalemise protseduurid ja praktikad olulisemate poliitikate (arengukavad, strateegiad jms.) ja õigusaktide koostamisel.

Teie abiga loodame saada reaalse ülevaate olukorrast – teada saada nii häid näited kui ka probleeme, millega olete huvigruppide kaasamisel kokku puutunud. Riigi eesmärgiks on õigusloome ja otsuste tegemise protsessi kiiruse, kvaliteedi ja tõhususe tagamine, kõiki potentsiaalseid osapooli korraga kaasata aga ei ole võimalik. Küsimustega tahame välja selgitada Teie osakonnas väljakujunenud praktikaid miks ja kuidas kaasatakse riigi otsuste tegemise protsessidesse huvirühmi, keda kaasatakse ning kuidas saadud tulemusi kasutatakse.

Uuring aitab lihtsustada kaasamise protseduure ministeeriumites ja parlamendis ning selle tulemusi kasutatakse Vabariigi Valitsuse poolt loodud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAK) ühiskomisjonis. Samuti on tulemused sisendiks Riigikogu EKAKi raportile.

Lähtuge palun oma vastustes kas ja kuidas üldiselt kaasamine toimub (kui seda on raske üldistada, siis lähtuge palun 2-3 viimase eelnõu või otsuse kaasamise praktikast).

Teie kaudu saame infot Teie osakonnas kasutatavate protseduuride ja praktika kohta ning seega on väga oluline, et Te küsimustikule vastaksite. Küsimustiku täitmine on lihtne. Palun vastake järjest kõikidele küsimustele märkides ära ristiga (X) või joonides alla Teile sobiva(d) vastusvariandi(d). Kui Teie poolt eelistatud vastusevarianti ei ole küsimustikus ette antud, Te kahtlete mitme variandi vahel või soovite omaltpoolt midagi lisada, siis palun kirjutage oma arvamus vabale kohale või reale ‘muu’ vastava küsimuse juures. Samuti on küsimustiku lõpus ruumi Teie märkustele ja ettepanekutele. Oleme kõikide arvamuste eest tänulikud. Vastuste analüüsi ja esitamist ning tulemusi ei seostata kuidagi Teie isikuga.

Kui Te soovite küsimustikku täita telefoni teel või kui Te olete nõus ka veel täiendavalt vastama mõningatele küsimustele telefoni teel, siis palume see ankeedi lõpus ära märkida või kontakteeruda telefonil 6409004 või e-posti aadressil kaasamine@praxis.ee.

Palun saatke täidetud ankeet Poliitikauuringute Keskus PRAXIS e-posti aadressil kaasamine@praxis.ee, aadressil PRAXIS, Estonia pst. 3/5, 10143 Tallinn, märksõna “kaasamine” või saatke faksiga numbrile 6409001 hiljemalt **27. maiks 2004**. Uuring ning soovitusel valmivad oktoobris 2004.a.

Lugupidamisega,
Ruta Kruuda

TERMINID:

HUVIRÜHMADE all mõistame neid organiseerunud grupe ja ühendusi ühiskonnas, kelle elu vastav õigusakt otseselt mõjutama hakkab (mittetulundusühingud, äriettevõtted, ametiühingud, eriala- ja kutseliidud jmt.)

KAASAMISE all mõistame laiemalt raamistikku, mille alusel ühiskonnas toimub:

ministeerium	→	ühiskond / huvirühmad
<u>INFORMEERIMINE</u> (plaanitavatest otsustest ja/või õigusaktidest)		
ministeerium	⇔	ühiskond / huvirühmad
<u>KONSULTEERIMINE</u> (huvirühmadega)		
ministeerium	⇔	ühiskond / huvirühmad
<u>OSALUS</u> (huvirühmade endipoolset algatust ja võimalust osaleda otsuste tegemise ja õigusaktide väljatöötamise protsessides)		

KÜSIMUSTIK

I ÜLDANDMED

1. Millises ministeeriumis / riigiasutuses Te töötate?

1.1. Justiitsministeerium	
1.2. Haridus- ja Teadusministeerium	
1.3. Kaitseministeerium	
1.4. Keskkonnaministeerium	
1.5. Kultuuriministeerium	
1.6. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	
1.7. Põllumajandusministeerium	
1.8. Rahandusministeerium	
1.9. Siseministeerium	
1.10. Sotsiaalministeerium	
1.11. Välisministeerium	
1.12. muu riigiasutus (<i>palun täpsustage milline</i>)	

II MIKS TEIE OSAKOND KAASAB HUVIRÜHMI OTSUSTUSPROTSESSIDESSE

(seadusloome ja suuremate poliitikadokumentide (arengukavad, strateegiad) väljatöötamisel ja ülevaatamisel)?

2. Miks Teie osakond informeerib huvirühmi? (<i>palun märkige ära kõik sobivad variandid</i>)	JAH	EI	RASKE ÕELDA
2.1. juhtkond soosib huvirühmade informeerimist			
2.2. huvirühmade informeerimine on kohustuslik			
2.3. et suurendada teadlikkust riigi otsustest			
2.4. et seaduse vastuvõtmise tekitaks huvirühmade seas vähem vastuseisu			
2.5. et tagada parem seaduste rakenduvus/täitmine			
2.6. huvirühmad ise küsivad ja on huvitatud info saamisest			
2.7. muu põhjus (<i>palun täpsustage milline?</i>)			

3. Miks Teie osakond konsulteerib huvirühmadega? (palun märkige ära 3 olulisemat aspekti)	
3.1. juhtkond soosib huvirühmadega konsulteerimist	
3.2. huvirühmadega konsulteerimine on kohustuslik	
3.3. et suurendada otsuste / õigusaktide (lõpptulemus) kvaliteeti	
3.5. et tuua esile alternatiivseid arvamusi ja anda huvirühmadele võimalus oma seisukohti väljendada	
3.6. et leida huvirühmadega ühiselt arutades parim lahendus ühiskonnale, tõsta huvirühmade vastutust	
3.7. et tagada parem seaduste rakenduvus/täitmine	
3.7. et seaduse vastuvõtmine tekitaks huvirühmade seas vähem vastuseisu	
3.8. et koguda andmeid õigusakti rakendamisel esineda võivate majanduslike, eelarveliste jms. riskide ning mõjude kohta?	
3.9. lähtudes rahvusvahelistest tavadest ja suundumustest (EL jmt.)	
3.10. mõni muu põhjus (palun täpsustage milline?)	

4. Mille alusel Teie osakonnas kaasamine toimub? Mis seda nõuab või soovitab? (palun märkige ära kõik sobivad variandid)	JAH	EI	RASKE ÕELDA
4.1. seadus (palun täpsustage milline?)			
4.2. määrus (palun täpsustage milline?)			
4.3. eeskiri (palun täpsustage milline?)			
4.4. ministeeriumi sisene väljakujunenud tava, tööprotsessi loomulik osa			
4.5. ametijuhend			
4.6. kokkulepped / koostöölepingud huvigruppidega (palun täpsustage millised?)			
4.7. muu alus (palun täpsustage milline?)			

III KUIDAS KAASATAKSE HUVIRÜHMASID?

5. Kui tihti saadetakse Teie osakonna poolt huvirühmadele järgnevat materjali:	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÕELDA
5.1. eelinfo plaanitava õigusakti kohta (enne õigusakti väljatöötamist)					
5.2. eelinfo arengukava, strateegia vms. dokumendi koostamise kohta					
5.3. seaduseelnõu tööversioon algfaasis					
5.4. seaduseelnõu tekst kooskõlastamise faasis					
5.5. määruse eelnõu					
5.6. eelnõu seletuskiri					
5.7. eelnõu (seadus, määrus, arengukava või strateegia) ja täpsustatud küsimused selle kohta (nt võimalikud mõjud, rakendamine jms)					
5.8. arengukava / strateegia vms. tööversioon					
5.9. dokumendid ja materjalid koos kutsega kohtumiseks					
5.10. mõjude analüüsid, mis on eelnõu aluseks					
5.11. muud uuringud, statistika, raportid jms.					
5.12. muu info (palun täpsustage milline?)					

6. Kui tihti kasutatakse Teie osakonnas info ja materjalide edastamiseks järgmiseid vahendeid?	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÕELDA
6.1. kiri posti teel võimalikele huvirühmadele					
6.2. e-kiri koos dokumentidega konkreetsetele huvirühmadele					
6.3. e-kiri infolistidesse					
6.4. teavitamine kirja teel, et ministeeriumi kodulehel on info					
6.5. teavitamine e-kirja teel, et ministeeriumi kodulehel on info					
6.6. info pannakse ministeeriumi kodulehele					
6.7. meedia kaudu info edastamine					
6.8. muid (<i>palun täpsustage milliseid?</i>)					

7. Kui tihti kasutatakse Teie osakonnas kaasamiseks järgmiseid kanaleid:	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÕELDA
nõuandvate kogude kasutamine					
7.1. nõukogud					
7.2. komisjonid, töögrupid					
7.3. osapoolte läbirääkimised					
7.4. avalikud kohtumised ja arutelud, konverentsid, seminarid, ümarlaud					
7.5. tulevikuplaanide, tegevuskavade, eelnõude või mõjuanalüüside andmine avalikuks kommenteerimiseks					
elektrooniliste vahendite kasutamine kaasamisel (nt. e-foorumid)					
7.6. e-õigus					
7.7. Themis					
7.8. TOM					
7.9. ministeeriumi oma foorum					
7.10. mõni muu (milline?)					
mitteametlik suhtlemine huvirühmadega					
7.11. kohtumised					
7.12. telefonikõned					
7.13. e-kirjade teel suhtlemine					
7.14. muu (<i>palun täpsustage milline?</i>)					
7.15. muu vahend (<i>palun täpsustage milline?</i>)					

8. Millistel juhtudel kasutatakse Teie osakonnas erinevaid kaasamise vahendeid ja kanaleid? Millisel juhul näiteks kasutatakse kirjalikku konsulteerimist?

.....

8.1. Millistel juhtudel eelistate mitteformaalset konsulteerimist?

.....

8.2. Millistel juhtudel otsustate moodustada töörühma või korraldada ümarlaua / seminari?

.....

IV KEDA TEIE OSAKOND KAASAB OTSUSTUSPROTSESSIDESSE?

9. Kui tihti on Teie osakond seaduste, määruste, arengukavade jms. dokumentide ettevalmistamisse kaasanud:	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÕELDA
9.1 ettevõtjate esindusorganisatsioone (nt. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, ETTK, EVEA jms.)					
9.2. äriettevõtete liite (nt. ehitusettevõtjate liit, toiduainete tööstuse liit, reklaamiagentuuride liit, jms.)					

äriettevõtteid	9.3. suurettevõtteid (üle 250 töötaja)					
	9.4. keskmise suurusega ettevõtteid (50-249 töötajat)					
	9.5. väikeettevõtteid (kuni 49 töötajat)					
9.6. eriala- ja kutseliite						
9.7. ametiühinguid						
9.8. mittetulundusühenduste esindus-organisatsioone (nt. EMSL, EMÜ jms.)						
9.9. mittetulundusühenduste valdkondlikke liite (nt. lastekaitse liit, liikumispuudega inimeste liit, maksumaksjate liit, patsientide ühing jms.)						
9.10. üksikuid mittetulundusühendusi / sihtasutusi						
9.11. eksperte (juristid, teadlased, jms.)						
9.12. poliitiku, erakondi						
9.13. teisi huvigruppe (palun täpsustage milliseid?)						

10. Palun nimetage Teie osakonna peamised koostööpartnerid huvirühmade seas paari viimase aasta jooksul:

- 10.1.
- 10.2.
- 10.3.
- 10.4.
-

11. Kelle poolt peaks tulema tavaliselt algatus suhtlemiseks ja õigusloome ning otsuste tegemise protsessides osalemiseks?

11.1. huvirühmade	
11.2. ministeeriumi	
11.3. raske öelda	

12. Kas Teie valdkonnas on huvirühmasid, kes ise on näidanud üles huvi osaleda otsuste tegemise protsessis ning keda seetõttu ka kaasatakse?

JAH	EI	EI OSKA ÖELDA
-----	----	---------------

Kui jah, siis nimetage palun millised:

.....

13. Kas huvirühmad osalevad tavaliselt ka juba õigusloome ja otsuste tegemise protsessi ALGFAASIS – visioonide loomisel, teemade tõstatamisel jne?

JAH	EI	EI OSKA ÖELDA
-----	----	---------------

Kui jah, tooge palun nii positiivseid kui negatiivseid näiteid paari viimase aasta kohta:

.....

14. Kas oskate tuua konkreetseid näiteid, kus huvigrupi aktiivsus, surve on algatanud õigusloome vms. protsessi?

.....

15. Kui väljakujunenud või muutuv on kaasatavate ring? (valige üks variant)

15.1. väljakujunenud	
15.2. aeg-ajalt lisandub uusi partnereid	
15.3. tihti muutuv	
15.4. iga kord erinev	
15.5. suurem ring välja kujunenud, konkreetsete teemade puhul kaasatakse kindlat osa neist	

16. Millistel alustel valitakse Teie osakonnas välja need huvigrupid, kellega iga uue eelnõu ettevalmistamisel konsulteeritakse? Millised on võimalused näiteks uuel huvirühmal liituda kaasatavate ringiga?

.....

17. Kas Teie osakonnas on sätestatud või väljakujunenud kriteeriumid selle kohta, keda kaasata ja keda kutsuda nõuandvatesse komisjonidesse või töögruppidesse väljapoolt avalikku sektorit?

JAH	EI	EI OSKA ÖELDA
-----	----	---------------

V KONSULTEERIMISEGA SEOTUD AEG

18. Kas konsulteerimisele kuluv aeg on plaanitud otsustusprotsessi sisse?

18.1. jah, alati	
18.2. jah, tihti	
18.3. jah, aga harva	
18.4. jah, aga aega on tavaliselt planeeritud liiga vähe	
18.5. ei ole	
18.6. ei oska öelda	

19. Kui palju antakse tavaliselt aega huvigruppidele kommenteerimiseks järgmiste materjalide puhul?	EI ANTA ÜLDSE	1-2 PÄEVA	1 NÄDAL	2 NÄDALAT	ROHKEM KUI 2 NÄDALAT	RASKE ÖELDA	MUU (palun täpsustage)
19.1. eelinfo plaanitava õigusakti kohta (enne õigusakti väljatöötamist)							
19.2. eelinfo arengukava, strateegia vms. dokumendi koostamise kohta							
19.3. seaduseelnõu tööversiooni algfaasis							
19.4. seaduseelnõu tekst kooskõlastamise faasis							
19.5. määruse eelnõu							
19.6. eelnõu (seadus, määrus, arengukava või strateegia) ja täpsustatud küsimused selle kohta (nt võimalikud mõjud, rakendamine jms)							
19.7. arengukava / strateegia vms. tööversioon							
19.8. mõjude analüüsid, mis on eelnõu aluseks							
19.9. muud uuringud, statistika, raportid jms.							
19.10. muu info (palun täpsustage milline?)							

20. Kas on mingeid kindlat liiki dokumente, mille puhul antakse kommenteerimiseks aega 1-2 päeva?

JAH	EI	EI OSKA ÖELDA
-----	----	---------------

Kui jah, siis mis liiki need dokumendid on?

.....

VI KAASAMISE PROTSESSI TULEM

21. Millist tagasisidet ootab Teie osakond huvirühmadelt eelnõude ja poliitikadokumentide väljatöötamise protsessis? (Palun järjestage Teie jaoks olulisuse järjekorras)	
21.1. teadmiseks võtmist	
21.2. lühikommentaari andmist	
21.3. enda vajaduste kohta info andmist	
21.4. oma valdkonna kohta täiendavate andmete kogumist ja edastamist	
21.5. eelnõu kohta ekspertarvamuste kogumist/vahendamist	

21.6. muu (<i>palun täpsustage</i>)	
---------------------------------------	--

22. Kuidas Te hindate tagasisidet huvigrupidelt? Kui tihti on tagasisidena saadud info, kommentaarid ja saadud soovitused asjalikud ja kasulikud?

22.1. jah, alati	
22.2. jah, tihti	
22.3. on, aga harva	
22.4. ei ole	
22.5. raske öelda	

23. Kui tihti on tagasisidena saadud info, kommentaarid ja soovitused väga kitsast huvist lähtuvad, kasulikud vaid väga spetsiifilisele grupile ning teistele kahjulikud?

23.1. jah, alati	
23.2. jah, tihti	
23.3. on, aga harva	
23.4. ei ole	
23.5. raske öelda	

24. Kas saadud info ja arvamused mõjutavad otsuseid?

24.1. jah, alati	
24.2. jah, tihti	
24.3. on, aga harva	
24.4. ei ole	
24.5. ei oska öelda	

25. Kuidas ja kui sageli Te teavitate huvigruppe, kas Teie osakonnas arvestatakse või ei arvestata nende seisukohtadega?	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÖELDA
25.1. teavitate ametlikult					
25.2. teavitate mitteametlikult					
25.3. annate täpse ülevaate kaasamisprotsessist õigusakti seletuskirjas					
25.4. muul viisil (<i>palun täpsustage kuidas?</i>)					

26. Kas Teie osakonnas on hinnatud huvigruppidega konsulteerimist? Nt. hinnatud kasutatud meetodite tõhusust, analüüsinud ettevõtjate ja mittetulundusühingute valmisolekut ja seisukohti jne?

JAH	EI	RASKE ÖELDA
-----	----	-------------

Kui jah, siis kuidas ja milline on olnud hindamise tulemus?

.....

27. Kas kaasamise protsess muutuks lihtsamaks ja selgemaks, kui kehtiks ühtsed miinimumnõuded ja põhimõtted huvirühmade kaasamiseks, n.ö. hea tava?

27.1. jah, kõigile ühtne tava võiks olla	
27.2. jah, aga igal ministriumil võiksid olla oma täpsustatud kaasamismehhanismid	
27.3. mingid põhimõtted võiks olla, aga head tava siiski paika panna ei ole võimalik	
27.4. ei, ühtsed põhimõtted ei ole vajalikud	
27.5. muu	

VII ÜLDINE

28. Kas mõne teema puhul on kaasamine olulisem kui teiste teemade puhul?

JAH	EI	RASKE ÕELDA
-----	----	-------------

Kui jah, siis palun täpsustage oma osakonna ülesannetest lähtuvalt millistel juhtudel (teemad, valdkonnad, dokumendid) kaasatakse huvigruppe rohkem ja millistel juhtudel kaasatakse vähem?

.....

29. Kas Teie valdkond eeldab mingit konkreetset kaasamise vormi?

JAH	EI	RASKE ÕELDA
-----	----	-------------

Kui jah, siis millist?

.....

30. Kui sageli on kaasamise juures ette tulnud järgmisi probleeme:	ALATI	TIHTI	HARVA	MITTE KUNAGI	RASKE ÕELDA
30.1. aja nappus					
30.2. ei tea, keda kaasata					
30.3. kaasatavate passiiivsus					
30.4. kaasatavate ebakompetentsus					
30.5. riigi tasemel puuduvad ühtsed põhimõtted kaasamise korraldamiseks					
30.6. teadmised ja kogemused on napid, miks huvigruppe kaasata ja kuidas seda teha parimal viisil					
30.7. kaasamise vajalikkus ja kasulikkus on kaheldav					
30.8. muud (palun täpsustage millised?)					

31. Kuidas Te olete rahul senise kaasamise (protseduuride) korraldusega Teie osakonnas?

.....

32. Kas te leiate, et huvirühmade kaasamine on vajalik tegevus?

JAH	EI	EI OSKA ÕELDA
-----	----	---------------

Miks? Palun põhjendage oma arvamust.

.....

33. Kuidas Teie arvates peaks kaasamine olema organiseeritud, et see oleks maksimaalselt kasulik nii riigile kui ühiskonnale? Millised küsimused peaksid kindlasti olema kaasamise protseduuri osas kokku lepitud?

.....

Lõpetuseks mõned küsimused Teie enda kohta:

34. Teie vanus:

21-30

31-40

41-50

51-60

üle 60

35. Teie sugu:

Mees

Naine

36. Millises osakonnas Te töötate?

.....

37. Kui kaua olete selles osakonnas töötanud?

- alla 1 aasta
- 1-2 aastat
- 2-5 aastat
- 5-10 aastat
- 11-15 aastat
- üle 15 aasta

38. Kui kaua olete kokku ministeeriumi(te)s töötanud (nii selles, kus praegu töötate, kui ka teistes, kus olete töötanud)?

- alla 1 aasta
- 1-2 aastat
- 2-5 aastat
- 5-10 aastat
- 11-15 aastat
- üle 15 aasta

39. Kas Te olete nõus ka vajaduse korral mõningatele täiendavatele küsimustele telefoni teel vastama?

- JAH
- EI

Kui Teil on täiendavaid kommentaare kaasamise kohta Eestis ja Teie osakonnas, palun kirjutage need siia:

Kui Teil on küsimusi, vastavad uuringu läbiviijad neile meeleldi.

Eveli Illing
projektijuht
Poliitikauuringute Keskus PRAXIS
Tel. 640 9004
e-mail: eveli@praxis.ee
<http://www.praxis.ee>

Reesi Lepa
kaasamise projekti peaekspert

TÄNAME KOOSTÖÖ EEST!
